C/2026/3921

1.9.2026

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 10ης Ιουλίου 2026

σχετικά με την οικονομική, κοινωνική, διαρθρωτική και δημοσιονομική πολιτική και την πολιτική απασχόλησης της Ελλάδας

(C/2026/3921)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου [1], και ιδίως το άρθρο 3 παράγραφος 3,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών [2], και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2024/1263 ορίζει τους στόχους του πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης, σκοπός του οποίου είναι η προώθηση υγιών και βιώσιμων δημόσιων οικονομικών, της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης και της ανθεκτικότητας μέσω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, καθώς και η πρόληψη των υπερβολικών δημοσιονομικών ελλειμμάτων. Ο κανονισμός ορίζει ότι το Συμβούλιο και η Επιτροπή ασκούν πολυμερή εποπτεία στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου σύμφωνα με τους στόχους και τις απαιτήσεις που ορίζονται στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: ΣΛΕΕ). Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο περιλαμβάνει, συγκεκριμένα, τη διατύπωση και την εποπτεία της εφαρμογής των ειδικών ανά χώρα συστάσεων.

(2) Στις 25 Νοεμβρίου 2025 η Επιτροπή εξέδωσε γνώμη σχετικά με το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος 2026 της Ελλάδας. Την ίδια ημερομηνία, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης 2026, στην οποία η Ελλάδα συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία απαιτείται εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Η Επιτροπή εξέδωσε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ, σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με το ανθρώπινο κεφάλαιο στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και πρόταση σχετικά με την κοινή έκθεση για την απασχόληση 2026, όπου αναλύεται η εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση και των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Το Συμβούλιο εξέδωσε τη σύσταση σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ [3] στις 21 Απριλίου 2026, και την κοινή έκθεση για την απασχόληση και τη σύσταση σχετικά με το ανθρώπινο κεφάλαιο στις 9 Μαρτίου 2026.

[1] Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου (ΕΕ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

[2] Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

[3] ΕΕ C, C/2026/2434, 28.4.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj).

(3) Στις 29 Ιανουαρίου 2025 η Επιτροπή δημοσίευσε την Πυξίδα Ανταγωνιστικότητας, ένα στρατηγικό πλαίσιο που αποσκοπεί στην ενίσχυση της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας της Ένωσης κατά την επόμενη πενταετία. Προσδιορίζει τις τρεις επιταγές μετασχηματισμού —την καινοτομία, την απανθρακοποίηση και την ανταγωνιστικότητα— καθώς και την ασφάλεια ως κρίσιμους πυλώνες για τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη. Από τη δημοσίευσή της, η Πυξίδα Ανταγωνιστικότητας τροφοδοτεί τις εργασίες του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, διασφαλίζοντας ότι οι οικονομικές πολιτικές των κρατών μελών συνάδουν με τους στρατηγικούς στόχους της ΕΕ, ώστε να διαμορφώνεται μια ενοποιημένη προσέγγιση όσον αφορά την οικονομική διακυβέρνηση που να προωθεί τη βιώσιμη ανάπτυξη, την καινοτομία και την ανθεκτικότητα σε ολόκληρη την Ένωση.

(4) Το 2026 το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών συνεχίζει να εξελίσσεται παράλληλα με το τελικό στάδιο της εφαρμογής του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (στο εξής: ΜΑΑ) ([4]). Τα τελευταία χρόνια, τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (στο εξής: ΣΑΑ), σε συνδυασμό με τη χρηματοδότηση από την πολιτική συνοχής, έχουν συμβάλει καθοριστικά στην υλοποίηση των προτεραιοτήτων πολιτικής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, δεδομένου ότι τα σχέδια αυτά όφειλαν να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά το σύνολο ή σημαντικό υποσύνολο των προκλήσεων που προσδιορίζονταν στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις που εκδόθηκαν κατά τους τελευταίους κύκλους, ενώ και τα προγράμματα που χρηματοδοτούνται από την ευρωπαϊκή πολιτική συνοχής όφειλαν να λαμβάνουν υπόψη τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις. Καθώς ο ΜΑΑ πλησιάζει στο τέλος του κύκλου ζωής του, παραμένει σημαντικό να διατηρηθούν και να αξιοποιηθούν περαιτέρω οι μεταρρυθμίσεις που υποστηρίζονται και υλοποιούνται στο πλαίσιο του μηχανισμού, μεταξύ άλλων για τη διασφάλιση της συνέπειας και της συνέχειας μεταξύ του ΣΑΑ και των μελλοντικών σχεδίων ΕΠΕΣ.

(5) Στις 3 Ιουνίου 2026 η Επιτροπή δημοσίευσε την έκθεση χώρας 2026 για την Ελλάδα. Αξιολόγησε την πρόοδο της Ελλάδας όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων του 2025 και προέβη σε απολογισμό της υλοποίησης του ΣΑΑ από την Ελλάδα. Με βάση την ανάλυση αυτή, στην έκθεση χώρας προσδιορίζονται οι πλέον πιεστικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ελλάδα. Αξιολόγησε επίσης την πρόοδο της Ελλάδας όσον αφορά την υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και την επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της Ένωσης για την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς και την πρόοδο όσον αφορά την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.

(6) Η Επιτροπή διενήργησε εμπεριστατωμένη επισκόπηση βάσει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 για την Ελλάδα. Τα κύρια πορίσματα της αξιολόγησης των μακροοικονομικών ευπαθειών της Ελλάδας από τις υπηρεσίες της Επιτροπής για τους σκοπούς του εν λόγω κανονισμού δημοσιεύτηκαν στις 20 Μαΐου 2026 ([5]). Στις 3 Ιουνίου 2026 η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Ελλάδα δεν αντιμετωπίζει πλέον μακροοικονομικές ανισορροπίες. Ειδικότερα, οι ευπάθειες που σχετίζονται με το δημόσιο και το εξωτερικό χρέος έχουν υποχωρήσει τα τελευταία χρόνια, υποστηριζόμενες από τη σταθερή αύξηση του ΑΕΠ, ενώ τα δημοσιονομικά πλεονάσματα συμβάλλουν περαιτέρω στη μείωση του δημόσιου χρέους· οι ισολογισμοί των τραπεζών έχουν βελτιωθεί· το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών παραμένει σημαντικό, αλλά η ευνοϊκή χρηματοδότησή του μετριάζει τους κινδύνους για την εξωτερική βιωσιμότητα. Η Ελλάδα έχει υλοποιήσει σχετικές μεταρρυθμίσεις για να μειώσει τις μακροχρόνιες ευπάθειές της. Παρότι ο δείκτης του δημόσιου χρέους ως προς το ΑΕΠ παρέμεινε υψηλός, συνέχισε να μειώνεται λόγω της συνετής δημοσιονομικής πολιτικής και της αύξησης του ΑΕΠ, γεγονός που έχει επίσης στηρίξει τη βελτίωση της αρνητικής καθαρής διεθνούς επενδυτικής θέσης. Τόσο ο δείκτης δημόσιου χρέους όσο και ο δείκτης εξωτερικού χρέους αναμένεται να μειωθούν περαιτέρω. Το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών παρέμεινε υψηλό και δεν αναμένεται να βελτιωθεί φέτος, αλλά μεγάλο μέρος του αναμένεται να καλυφθεί από ενωσιακή χρηματοδότηση καθώς και από ιδιωτική χρηματοδότηση που δεν δημιουργεί χρέος. Η αγορά εργασίας έχει βελτιωθεί, ενώ το ποσοστό ανεργίας έχει μειωθεί περαιτέρω, υποχωρώντας στο χαμηλότερο επίπεδο από το 2009. Τα τελευταία χρόνια, οι τράπεζες έχουν εκκαθαρίσει τους ισολογισμούς τους. Ωστόσο, οι διαδικασίες ρύθμισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων που διακρατούνται από διαχειριστές εκτός του τραπεζικού τομέα παραμένουν αργές. Η συνολική πρόοδος σε επίπεδο πολιτικής ήταν σημαντική και οι κύριες ευπάθειες έχουν αντιμετωπιστεί, ενώ η κυβέρνηση έχει λάβει ευρύ φάσμα μέτρων για τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, της αγοράς εργασίας και της φορολογικής διοίκησης. Όσον αφορά το μέλλον, η συνεπής εφαρμογή υγιών δημοσιονομικών πολιτικών θα συμβάλει στην περαιτέρω μείωση του δημόσιου χρέους και, ενώ εξακολουθούν να υπάρχουν διαρθρωτικές προκλήσεις που σχετίζονται με την παραγωγικότητα της εργασίας, το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο θα παράσχει το πλαίσιο για την παρακολούθηση της προόδου των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων.

(7) Στις 21 Ιανουαρίου 2025 το Συμβούλιο, βάσει αξιολόγησης και σύστασης της Επιτροπής, εξέδωσε σύσταση για την έγκριση του εθνικού μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού-διαρθρωτικού σχεδίου της Ελλάδας ([6]). Το σχέδιο καλύπτει την περίοδο από το 2025 έως το 2028 και προβλέπει δημοσιονομική προσαρμογή σε χρονικό διάστημα τεσσάρων ετών. Το Συμβούλιο συνέστησε τους ακόλουθους μέγιστους ρυθμούς αύξησης των καθαρών δαπανών: 3,7 % το 2025, 3,6 % το 2026, 3,1 % το 2027 και 3,0 % το 2028, που αντιστοιχούν στους μέγιστους σωρευτικούς ρυθμούς αύξησης που υπολογίστηκαν με βάση το 2023 ως έτος αναφοράς, ήτοι 6,5 % το 2025, 10,3 % το 2026, 13,7 % το 2027 και 17,1 % το 2028.

([4]) Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([5]) SWD(2026) 137 final.

([6]) Σύσταση του Συμβουλίου, της 21ης Ιανουαρίου 2025, για την έγκριση του εθνικού μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού-διαρθρωτικού σχεδίου της Ελλάδας (ΕΕ C, C/2025/661, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/661/oj).

(8) Ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και οι επιπτώσεις του αποτελούν πρόκληση για την ίδια την ύπαρξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Επιτροπή κάλεσε τα κράτη μέλη να ζητήσουν την ενεργοποίηση της εθνικής ρήτρας διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης με συντονισμένο τρόπο για να στηρίξουν τις προσπάθειες της ΕΕ να επιτύχει ταχεία και σημαντική αύξηση των αμυντικών δαπανών ([7]), και η πρόταση αυτή έγινε δεκτή με ικανοποίηση από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 6ης Μαρτίου 2025. Κατόπιν αιτήματος της Ελλάδας, στις 8 Ιουλίου 2025 το Συμβούλιο, κατόπιν σύστασης της Επιτροπής, εξέδωσε σύσταση με την οποία επιτρέπει στην Ελλάδα να αποκλίνει από τους συνιστώμενους μέγιστους ρυθμούς αύξησης των καθαρών δαπανών ([8]). Η περίοδος ενεργοποίησης της εθνικής ρήτρας διαφυγής (2025-2028) επιτρέπει στην Ελλάδα να ιεραρχήσει εκ νέου τις δημόσιες δαπάνες ή να αυξήσει τα δημόσια έσοδα, ώστε οι επί μακρόν υψηλότερες αμυντικές δαπάνες να μη θέσουν σε κίνδυνο τη δημοσιονομική βιωσιμότητα μεσοπρόθεσμα.

(9) Στις 30 Απριλίου 2026 η Ελλάδα υπέβαλε την ετήσια έκθεση προόδου της για το 2026 ([9]) σχετικά με την τήρηση των συνιστώμενων μέγιστων ρυθμών αύξησης των καθαρών δαπανών και την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που ανταποκρίνονται στις κύριες προκλήσεις οι οποίες προσδιορίζονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Η ετήσια έκθεση προόδου αντικατοπτρίζει επίσης την εξαμηνιαία έκθεση της Ελλάδας σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά την υλοποίηση του οικείου σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας σύμφωνα με το άρθρο 27 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

(10) Ο ρυθμός αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ το 2025 ανήλθε σε 2,1 % και ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ διαμορφώθηκε στο 2,9 %. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2026 της Επιτροπής, το πραγματικό ΑΕΠ θα αυξηθεί κατά 1,8 % το 2026 και κατά 1,6 % το 2027, ο δε πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ θα διαμορφωθεί σε 3,7 % το 2026 και σε 2,4 % το 2027.

(11) Με βάση τα στοιχεία που παρείχε η Eurostat ([10]), το πλεόνασμα της γενικής κυβέρνησης της Ελλάδας αυξήθηκε από 1,3 % του ΑΕΠ το 2024 σε 1,7 % του ΑΕΠ το 2025, ενώ το πρωτογενές πλεόνασμα αυξήθηκε από 4,8 % του ΑΕΠ σε 4,9 % το 2025. Η αύξηση του πλεονάσματος το 2025 αντικατοπτρίζει κυρίως χαμηλότερες δαπάνες για τόκους και συγκρατημένες τρέχουσες δαπάνες, παράλληλα με υψηλότερα έσοδα από τον ΦΠΑ παρά την εφαρμογή επεκτατικών μέτρων (0,6 % του ΑΕΠ), τα οποία περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, περικοπές στις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης, υψηλότερους μισθούς στον δημόσιο τομέα και στοχευμένη στήριξη των νοικοκυριών. Με βάση τα μέτρα πολιτικής που ήταν γνωστά κατά την καταληκτική ημερομηνία των προβλέψεων, οι εαρινές προβλέψεις 2026 της Επιτροπής προβλέπουν πλεόνασμα ύψους 0,8 % του ΑΕΠ το 2026 και 0,6 % του ΑΕΠ το 2027. Η μείωση του πλεονάσματος το 2026 αντικατοπτρίζει κυρίως τον αντίκτυπο των φορολογικών ελαφρύνσεων (φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων, φόρος ακίνητης περιουσίας και ΦΠΑ), την αύξηση των συντάξεων και των μισθών του δημόσιου τομέα, καθώς και τις υψηλότερες αμυντικές δαπάνες και τα προσωρινά μέτρα στήριξης στον τομέα της ενέργειας. Η περαιτέρω μείωση του πλεονάσματος το 2027 αντικατοπτρίζει κυρίως τον αντίκτυπο της δέσμης επεκτατικών δημοσιονομικών μέτρων του 2026 για όλο το έτος, την περαιτέρω μείωση των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και τις πρόσθετες αυξήσεις των μισθών στον δημόσιο τομέα.

(12) Με βάση τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός ([11]), ο οποίος περιλαμβάνει τις δαπάνες που χρηματοδοτούνται σε εθνικό και σε ενωσιακό επίπεδο, ήταν διασταλτικός, κατά 0,8 % του ΑΕΠ, το 2025. Προβλέπεται να είναι διασταλτικός, κατά 2,8 % του ΑΕΠ, το 2026, και συσταλτικός, κατά 1,5 % του ΑΕΠ, το 2027.

([7]) Ανακοίνωση της Επιτροπής για την κάλυψη των αυξημένων αμυντικών δαπανών στο πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, Βρυξέλλες, 19.3.2025 [C(2025) 2000 final].

([8]) Σύσταση του Συμβουλίου, της 8ης Ιουλίου 2025, που επιτρέπει στην Ελλάδα να αποκλίνει από τους μέγιστους ρυθμούς αύξησης των καθαρών δαπανών οι οποίοι καθορίζονται από το Συμβούλιο δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263 (Ενεργοποίηση της εθνικής ρήτρας διαφυγής) (ΕΕ C, C/2025/3965, 20.8.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3965/oj).

([9]) Οι ετήσιες εκθέσεις προόδου για το 2026 είναι διαθέσιμες στη διεύθυνση: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

([10]) Eurostat — Δείκτες ευρώ, 22 Απριλίου 2026.

([11]) Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός ορίζεται ως μέτρο της ετήσιας μεταβολής της υποκείμενης δημοσιονομικής θέσης της γενικής κυβέρνησης. Αποσκοπεί στην αξιολόγηση της οικονομικής ώθησης που απορρέει από τις δημοσιονομικές πολιτικές, τόσο αυτές που χρηματοδοτούνται σε εθνικό επίπεδο όσο και αυτές που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός μετράται ως η διαφορά μεταξύ i) της μεσοπρόθεσμης δυνητικής ανάπτυξης και ii) της μεταβολής των πρωτογενών δαπανών, εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων και συμπεριλαμβανομένων των δαπανών που χρηματοδοτούνται με μη επιστρεπτέα στήριξη (επιχορηγήσεις) από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της Ένωσης.

(13) Με βάση τα στοιχεία που παρείχε η Eurostat ([12]), το δημόσιο χρέος της Ελλάδας μειώθηκε από 154,2 % του ΑΕΠ στα τέλη του 2024 σε 146,1 % του ΑΕΠ στα τέλη του 2025. Η μείωση του δείκτη χρέους το 2025 οφειλόταν κυρίως στην αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ και στο δημοσιονομικό πλεόνασμα. Με βάση τα μέτρα πολιτικής που ήταν γνωστά κατά την καταληκτική ημερομηνία των προβλέψεων, οι εαρινές προβλέψεις 2026 της Επιτροπής προβλέπουν μείωση του δείκτη χρέους ως προς το ΑΕΠ σε 140,7 % έως τα τέλη του 2026 και περαιτέρω υποχώρηση σε 134,4 % έως τα τέλη του 2027.

(14) Με βάση στοιχεία της Eurostat ([13]), οι συνολικές αμυντικές δαπάνες της γενικής κυβέρνησης στην Ελλάδα ανήλθαν στο 2,4 % του ΑΕΠ το 2025, ποσοστό που αντιστοιχεί σε αύξηση κατά 0,2 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ σε σύγκριση με το έτος αναφοράς 2024. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2026 της Επιτροπής, προβλέπεται να ανέλθει στο 2,6 % του ΑΕΠ το 2026, ποσοστό που αντιστοιχεί σε αύξηση κατά 0,4 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ σε σύγκριση με το 2024 ([14]).

(15) Η Ένωση εξακολουθεί να αντιμετωπίζει κινδύνους διαταραχών του ενεργειακού εφοδιασμού και αυξημένης αστάθειας των τιμών, οι οποίοι επιδεινώνονται από γεωπολιτικές εντάσεις που επηρεάζουν τις παγκόσμιες αγορές πετρελαίου και αερίου. Η εμπειρία από την ενεργειακή κρίση της περιόδου 2022-2023 έχει δείξει ότι τα γενικά και μη στοχευμένα μέτρα συνεπάγονται μεγάλο δημοσιονομικό κόστος και δεν είναι αποδοτικά από κοινωνική και οικονομική άποψη. Από την έναρξη του πολέμου στη Μέση Ανατολή τον Φεβρουάριο του 2026, η Ελλάδα θέσπισε μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής για τον μετριασμό των επιπτώσεων των υψηλών τιμών της ενέργειας στα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις ([15]). Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν συνδυασμό κοινωνικών μεταβιβάσεων και μέτρων στήριξης των τιμών, ιδίως μη στοχευμένη επιδότηση για το ντίζελ (0,16 EUR ανά λίτρο) και στοχευμένο επίδομα βενζίνης ύψους 50-60 EUR ανά όχημα για την περίοδο Απριλίου-Μαΐου 2026, καθώς και στοχευμένη επιδότηση για λιπάσματα σε γεωργούς η οποία καλύπτει το 15 % του κόστους για τον γεωργικό τομέα για την περίοδο Απριλίου-Αυγούστου 2026. Η πρόσθετη στήριξη περιλαμβάνει εφάπαξ στοχευμένη ενίσχυση για οικογένειες με παιδιά (150 EUR ανά παιδί) και αποζημίωση των φορέων εκμετάλλευσης πορθμείων για τον περιορισμό του κόστους μεταφοράς. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2026 της Επιτροπής, το δημοσιονομικό κόστος των εν λόγω μέτρων προβλέπεται να ανέλθει σε 0,2 % του ΑΕΠ το 2026. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, αν τα μέτρα αυτά παραμείνουν σε ισχύ έως το τέλος του 2026, το δημοσιονομικό τους κόστος θα ανέλθει στο 0,6 % του ΑΕΠ το 2026.

(16) Με βάση τους υπολογισμούς της Επιτροπής, οι καθαρές δαπάνες της Ελλάδας αυξήθηκαν κατά 3,0 % το 2025 και κατά 2,8 % σωρευτικά το 2024 και το 2025. Η αύξηση των καθαρών δαπανών το 2025 είναι χαμηλότερη από τη συνιστώμενη μέγιστη αύξηση. Αν τα έτη 2024 και 2025 εξεταστούν μαζί, ο σωρευτικός ρυθμός αύξησης των καθαρών δαπανών είναι επίσης χαμηλότερος από τον συνιστώμενο μέγιστο ρυθμό αύξησης.

(17) Με βάση τους υπολογισμούς της Επιτροπής, οι καθαρές δαπάνες της Ελλάδας προβλέπεται να αυξηθούν κατά 7,3 % το 2026 και κατά 10,4 % σωρευτικά το 2024, το 2025 και το 2026. Η προβλεπόμενη αύξηση των καθαρών δαπανών το 2026 υπερβαίνει τον συνιστώμενο μέγιστο ρυθμό αύξησης και αντιστοιχεί σε απόκλιση ύψους 1,5 % του ΑΕΠ σε ετήσιους όρους. Αν τα έτη 2024, 2025 και 2026 εξεταστούν μαζί, ο προβλεπόμενος σωρευτικός ρυθμός αύξησης των καθαρών δαπανών υπερβαίνει επίσης τον συνιστώμενο μέγιστο ρυθμό αύξησης και αντιστοιχεί σε απόκλιση ύψους 0,2 % του ΑΕΠ σωρευτικά. Ωστόσο, η προβλεπόμενη απόκλιση είναι εντός των ορίων ευελιξίας της εθνικής ρήτρας διαφυγής με βάση τις τρέχουσες προβολές για τις αμυντικές δαπάνες.

(18) Η συγκέντρωση και η ψηφιοποίηση της φορολογικής και της τελωνειακής διοίκησης υπήρξαν καίριας σημασίας για τη βελτίωση της φορολογικής συμμόρφωσης, με την ανάπτυξη ψηφιακών εργαλείων και την ενίσχυση των συστημάτων συμμόρφωσης, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο του ΣΑΑ, και συνέβαλαν σε σημαντική μείωση του ελλείμματος συμμόρφωσης με τον ΦΠΑ. Για να συνεχιστεί η πρόοδος αυτή, είναι σημαντικό να διατηρηθούν οι επενδύσεις, μεταξύ άλλων στον τομέα των συστημάτων ΤΠ που αναπτύσσονται με τη στήριξη του ΜΑΑ, με τη διάθεση επαρκών πόρων για τη συντήρηση των συστημάτων και την εσωτερική ικανότητα. Ταυτόχρονα, το φορολογικό σύστημα εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από μεγάλο αριθμό φορολογικών δαπανών (1 236 υποθέσεις το 2025) με σημαντικό δημοσιονομικό αντίκτυπο, γεγονός το οποίο αυξάνει την πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος και επηρεάζει την αποδοτικότητα των εσόδων. Μια συστηματική αξιολόγηση των φορολογικών δαπανών θα προετοίμαζε το έδαφος για τον εξορθολογισμό τους και, ως εκ τούτου, θα βελτίωνε τη συνολική διαφάνεια του φορολογικού συστήματος και θα στήριζε τη δημοσιονομική βιωσιμότητα. Απαιτούνται επίσης περαιτέρω προσπάθειες στον τομέα της τελωνειακής διοίκησης. Μολονότι η συνεχιζόμενη συγκέντρωση της τελωνειακής διοίκησης έχει αυξήσει τα τελωνειακά έσοδα, παρά τη μείωση των συνολικών εισαγωγών, η ολοκλήρωση της συγκέντρωσης των ελέγχων, η ενίσχυση της επιχειρησιακής ικανότητας και η επέκταση των υποδομών σε σημαντικά σημεία εισόδου, συμπεριλαμβανομένου του λιμένα του Πειραιά, θα βελτιώσουν περαιτέρω την επιβολή της νομοθεσίας και την είσπραξη εσόδων.

([12]) Eurostat — Δείκτες ευρώ, 22 Απριλίου 2026.

([13]) Eurostat, δημόσιες δαπάνες με βάση την ταξινόμηση των κρατικών λειτουργιών (COFOG).

([14]) Ο ορισμός του ΝΑΤΟ για τις αμυντικές δαπάνες διαφέρει από τον ορισμό της COFOG για την άμυνα. Επιπλέον, ενδέχεται να υπάρχουν διαφορές λόγω της χρονικής στιγμής καταγραφής των δαπανών, ιδίως για στρατιωτικό εξοπλισμό, διότι η υποβολή στοιχείων από το ΝΑΤΟ δεν ακολουθεί τους κανόνες των εθνικών λογαριασμών όσον αφορά τον χρόνο καταγραφής.

([15]) Τα στοιχεία αυτά αντικατοπτρίζουν την κατάσταση όπως είχε κατά την καταληκτική ημερομηνία των εαρινών προβλέψεων 2026 της Επιτροπής (4 Μαΐου 2026).

(19) Η Ελλάδα συνέχισε να λαμβάνει μέτρα για τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησής της. Έπειτα από σημαντική προσαρμογή μετά το 2010, το μέγεθος και το κόστος της δημόσιας διοίκησης ευθυγραμμίστηκαν σε μεγάλο βαθμό με τον μέσο όρο της ΕΕ. Το μισθολογικό κόστος του δημόσιου τομέα της Ελλάδας παρέμεινε σε γενικές γραμμές σταθερό το 2025 στο 10,2 % του ΑΕΠ, ελαφρώς χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ (10,3 % του ΑΕΠ). Για να διατηρηθεί αυτό το ποσοστό, είναι καίριας σημασίας να συνεχιστεί η εφαρμογή του ενιαίου μισθολογίου, με παράλληλη διατήρηση των τρεχόντων επιπέδων στελέχωσης, μεταξύ άλλων και για το έκτακτο προσωπικό. Το ΣΑΑ περιλαμβάνει μέτρα για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης, συμπεριλαμβανομένου ενός πλαισίου πολυεπίπεδης διακυβέρνησης που εγκρίθηκε το 2023, το οποίο αναμένεται να βελτιώσει τον συντονισμό μεταξύ του κεντρικού, του περιφερειακού και του τοπικού επιπέδου διοίκησης, για παράδειγμα στον τομέα της διαχείρισης των υδάτων και της πολιτικής προστασίας. Η Ελλάδα αναμένεται να αρχίσει να εφαρμόζει το πλαίσιο διακυβέρνησης μόλις θεσπίσει έναν κωδικοποιημένο νόμο με τον οποίο όλες οι αρμοδιότητες της περιφερειακής και τοπικής διοίκησης θα εμπίπτουν σε ενιαίο νομικό πλαίσιο, το οποίο αναμένεται να τεθεί σε ισχύ το 2026.

(20) Έχει σημειωθεί πρόοδος όσον αφορά τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων στους ισολογισμούς των τραπεζών, αλλά η εξυγίανση των υπόλοιπων μη εξυπηρετούμενων δανείων, τα οποία διαχειρίζονται επί του παρόντος σε μεγάλο βαθμό οι διαχειριστές πιστώσεων, προχωρά με βραδείς ρυθμούς. Τα δικαστικά εμπόδια, όπως η μακρά διάρκεια της δικαστικής επίλυσης διαφορών πριν και μετά τον πλειστηριασμό, έχουν ως αποτέλεσμα να μειώνονται το ενδιαφέρον τρίτων και το ποσοστό επιτυχών πλειστηριασμών και, ως εκ τούτου, να καθυστερεί η ρευστοποίηση των εξασφαλίσεων. Οι προαναφερθείσες καθυστερήσεις στη διαδικασία ρευστοποίησης και η συνακόλουθη αποθάρρυνση δυνητικών αγοραστών από τη συμμετοχή σε πλειστηριασμούς υπονομεύουν τη συνολική αποδοτικότητα του πλαισίου εξυγίανσης του χρέους, ενώ επίσης περιορίζουν την αποτελεσματική προσφορά ακινήτων. Οι καθυστερήσεις επιδεινώνουν επίσης την κρίση όσον αφορά την οικονομική προσιτότητα της στέγασης, καθώς πολλές κενές κατοικίες είναι δεσμευμένες λόγω διαδικασιών που σχετίζονται με την αναγκαστική είσπραξη οφειλών. Τα διαδικαστικά μέτρα που εγκρίθηκαν πρόσφατα αποσκοπούν στην αντιμετώπιση των προαναφερθέντων προβλημάτων με την επιτάχυνση της επίλυσης διαφορών πριν και μετά τον πλειστηριασμό, και περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων i) διαδικαστικές απλουστεύσεις, ii) μέτρα για την αποφυγή δυσανάλογης συγκέντρωσης των δικαστικών διαφορών που σχετίζονται με αναγκαστική εκτέλεση σε μητροπολιτικές περιοχές και iii) μια ψηφιακή πλατφόρμα για την επίτευξη αποφασιστικής προόδου όσον αφορά τις μακρινές ημερομηνίες ακρόασης. Ωστόσο, δεν είναι ακόμη δυνατόν να εξακριβωθεί η αποτελεσματικότητά τους.

(21) Η συστηματική, ουσιαστική και έγκαιρη συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών, των κοινωνικών εταίρων, της κοινωνίας των πολιτών και άλλων σχετικών συμφεροντούχων παραμένει αναγκαία προκειμένου να διασφαλιστεί η ευρεία οικειοποίηση της επιτυχούς υλοποίησης των χρηματοδοτικών μέσων της Ένωσης, μεταξύ άλλων και στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

(22) Ο ρυθμός υλοποίησης των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής στην Ελλάδα, τα οποία περιλαμβάνουν στήριξη από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (ΤΔΜ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+) και το Ταμείο Συνοχής (ΤΣ), υπερβαίνει τον μέσο όρο της ΕΕ, τόσο σε επίπεδο επιλογής έργων όσο και σε επίπεδο πληρωμών. Είναι σημαντικό να διατηρηθεί η τρέχουσα δυναμική, και παράλληλα να μεγιστοποιηθεί ο αντίκτυπος των επενδύσεων επιτόπου. Η Ελλάδα λαμβάνει ήδη μέτρα στο πλαίσιο του οικείου προγράμματος της πολιτικής συνοχής για την τόνωση της ανταγωνιστικότητας και της ανάπτυξης. Ωστόσο, σε ορισμένους τομείς ενδέχεται να απαιτείται περαιτέρω προσοχή στην υλοποίηση, συμπεριλαμβανομένων των τομέων που σχετίζονται με την καινοτομία, τη διαχείριση αποβλήτων, τις δημόσιες αστικές μεταφορές, τους σιδηροδρόμους και τα τοποκεντρικά μέτρα με σκοπό τη διατήρηση του ανθρώπινου κεφαλαίου εκτός της περιφέρειας της πρωτεύουσας και την αντιμετώπιση της δημογραφικής συρρίκνωσης στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες. Είναι σημαντικό να εξασφαλιστεί η ταχεία και αποτελεσματική υλοποίηση των νέων επενδύσεων που προσδιορίστηκαν από την Ελλάδα στην ενδιάμεση επανεξέταση των ταμείων της πολιτικής συνοχής, ιδίως εκείνες που συνδέονται με τις πέντε προτεραιότητες που προσδιορίζονται στον κανονισμό για την ενδιάμεση επανεξέταση ([16]).

(23) Η Ελλάδα αντιμετωπίζει διάφορες προκλήσεις που σχετίζονται με τον κανονιστικό φόρτο, τους φραγμούς εισόδου στις αγορές προϊόντων και υπηρεσιών, τον κατακερματισμό της πολιτικής για την έρευνα, τις χρονοβόρες δικαστικές διαδικασίες και την αβεβαιότητα λόγω της έλλειψης σχεδίων για τον καθορισμό των χρήσεων γης, παρότι πρόσφατα αναλήφθηκαν δράσεις πολιτικής σε ορισμένους από τους τομείς αυτούς.

([16]) Κανονισμός (ΕΕ) 2025/1914 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Σεπτεμβρίου 2025, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) 2021/1058 και (ΕΕ) 2021/1056 όσον αφορά ειδικά μέτρα για την αντιμετώπιση στρατηγικών προκλήσεων στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης.

(24) Η Ελλάδα έχει βελτιώσει το κανονιστικό της πλαίσιο και έχει εφαρμόσει ψηφιακά εργαλεία για τον εξορθολογισμό της αλληλεπίδρασης των επιχειρήσεων με το κράτος, για παράδειγμα μέσω της απλούστευσης και της ψηφιοποίησης της διαδικασίας αδειοδότησης για τη σύσταση και τη λειτουργία επιχειρήσεων. Ωστόσο, οι ελληνικές επιχειρήσεις εξακολουθούν να θεωρούν ότι η απαιτούμενη συμμόρφωση με το νομικό πλαίσιο που τις διέπει αποτελεί σημαντική πρόκληση για τις επενδύσεις, όπως καταδεικνύεται από έρευνες που διεξήγαγε η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων. Η περιβαλλοντική αδειοδότηση εξακολουθεί να περιλαμβάνει πολλαπλές υπηρεσίες και καταβάλλονται προσπάθειες για να μειωθούν οι χρόνοι των διαδικασιών έγκρισης. Ένας λόγος είναι ότι το κανονιστικό πλαίσιο δεν έχει ολοκληρωθεί, δεδομένου ότι δεν έχουν ακόμη εκδοθεί όλες οι πράξεις παράγωγου δικαίου που θα καταστούσαν δυνατή μια απλούστερη διαδικασία αδειοδότησης σε περίπτωση μη ουσιαστικών αλλαγών. Επίσης, η επαρκής ικανότητα και η ολοκληρωμένη ψηφιοποίηση του ηλεκτρονικού περιβαλλοντικού μητρώου και των σχετικών διαδικασιών αδειοδότησης για όλες τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες θα συνέβαλλαν στην επιτάχυνση της περιβαλλοντικής αδειοδότησης. Επιπλέον, το νομικό πλαίσιο για τις συμβάσεις παραχώρησης σε ακτές είναι παρωχημένο και εμποδίζει την πραγματοποίηση επενδύσεων σε υφιστάμενες και νέες υποδομές. Ειδικότερα, ένα διακριτό νομικό πλαίσιο θα ήταν προς όφελος των υποδομών που σχετίζονται με βιομηχανικές, εξορυκτικές και άλλες υποστηρικτικές δραστηριότητες, λαμβανομένων υπόψη των εξαιρετικά πολύπλοκων απαιτήσεων που αφορούν την ασφάλεια και το περιβάλλον. Συνολικά, οι αξιόπιστες εκτιμήσεις επιπτώσεων των κανονιστικών ρυθμίσεων θα αποτελέσουν βασικό εργαλείο για τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση τυχόν αδικαιολόγητων κανονιστικών επιβαρύνσεων. Η ολοκλήρωση της κτηματογράφησης και η ενσωμάτωσή της στο κεντρικό πληροφοριακό σύστημα της δημόσιας και φορολογικής διοίκησης αναμένεται να μειώσει τον διοικητικό φόρτο για τον ιδιωτικό τομέα, συμπεριλαμβανομένων των γεωργών.

(25) Οι επαγγελματικές υπηρεσίες, ιδίως των δικηγόρων, των αρχιτεκτόνων, των πολιτικών μηχανικών και των λογιστών, υπόκεινται σε ένα αυστηρό νομικό πλαίσιο που επηρεάζει την εγχώρια και τη διασυνοριακή παροχή υπηρεσιών (συμπεριλαμβανομένων απαιτήσεων εισόδου, περιορισμών στις διεπιστημονικές πρακτικές και στη διαφήμιση, εδαφικών περιορισμών, και, σε ορισμένες περιπτώσεις, πινάκων πάγιων τελών). Όσον αφορά αυτές τις επαγγελματικές υπηρεσίες, ο δείκτης εξόδου επιχειρήσεων είναι επίσης χαμηλός. Ομοίως, εξακολουθούν να ισχύουν κανονιστικοί περιορισμοί στο εμπόριο εντός της ΕΕ, ιδίως όσον αφορά την είσοδο στην αγορά λιανικής, τη διαίρεση σε ζώνες και τις απαιτήσεις αδειοδότησης. Ο τομέας των φαρμακείων εξακολουθεί να λειτουργεί βάσει αυστηρών κανόνων ίδρυσης, καθώς και υπό πληθυσμιακούς και γεωγραφικούς περιορισμούς. Στους τομείς των μεταφορών και των τηλεπικοινωνιών, οι τομεακοί κανόνες ίδρυσης είναι επίσης πιο περιοριστικοί από ό,τι στην ΕΕ στο σύνολό της. Στο πλαίσιο της ενιαίας αγοράς, το κόστος εισόδου και εγκατάστασης για ξένους επενδυτές και παρόχους υπηρεσιών αυξάνεται λόγω των συχνών αλλαγών στους φορολογικούς κανόνες, του υψηλού κόστους συμμόρφωσης και των κανονιστικών εμποδίων. Οι περιορισμοί αυτοί είναι ιδιαίτερα έντονοι στους τομείς των επαγγελματικών υπηρεσιών και του λιανικού εμπορίου, καθώς και στους τομείς των μεταφορών και των δικτύων.

(26) Ο κατακερματισμός όσον αφορά τη διαχείριση της πολιτικής για την έρευνα και τις πηγές χρηματοδότησης εξακολουθεί να υφίσταται σε διάφορα υπουργεία και δημόσιες οντότητες στην Ελλάδα, και ο συντονισμός μεταξύ των εν λόγω φορέων είναι ανεπαρκής. Όσον αφορά την πρόσβαση σε χρηματοδότηση, οι επενδύσεις επιχειρηματικών κεφαλαίων παραμένουν πολύ κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ και τα τοπικά ιδιωτικά κεφάλαια, ενώ η αγορά επιχειρηματικών κεφαλαίων ανάπτυξης δεν έχει αναπτυχθεί. Η κατάσταση αυτή αντανακλά την εξάρτηση από κρατικά υποστηριζόμενες πρωτοβουλίες και όχι από ώριμες ιδιωτικές αγορές. Ταυτόχρονα, μολονότι η πρόσβαση σε χρηματοδότηση στο αρχικό στάδιο συνάδει σε γενικές γραμμές με την πρόσβαση σε χρηματοδότηση των ομότιμων κρατών μελών της ΕΕ, εξακολουθούν να υφίστανται χρηματοδοτικοί περιορισμοί όταν οι νεοφυείς επιχειρήσεις πλησιάζουν το πρώιμο στάδιο ή το στάδιο ανάπτυξης. Επιπλέον, παρόλο που έχει αυξηθεί η δημόσια στήριξη για την επιχειρηματική έρευνα και ανάπτυξη, οι δαπάνες του ιδιωτικού τομέα εξακολουθούν να υστερούν σημαντικά σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ. Στο μέλλον, η ενίσχυση της διακυβέρνησης της πολιτικής για την έρευνα και η εξασφάλιση μακροπρόθεσμης χρηματοδότησης για έρευνα και ανάπτυξη παραμένουν καίριας σημασίας. Οι οικονομικοί περιορισμοί των ελληνικών επιχειρήσεων επιδεινώνονται περαιτέρω από τις καθυστερήσεις πληρωμών, ιδίως από τον δημόσιο τομέα. Το ποσοστό των ΜΜΕ που αντιμετωπίζουν καθυστερήσεις πληρωμών από δημόσιους φορείς (33 %) υπερβαίνει κατά πολύ τον μέσο όρο της ΕΕ (20 %).

(27) Το δυναμικό καινοτομίας της Ελλάδας παρεμποδίζεται περαιτέρω από το ακόμη χαμηλό επίπεδο υιοθέτησης ψηφιακών τεχνολογιών από τις επιχειρήσεις, ιδίως από τις ΜΜΕ. Παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί, η ψηφιοποίηση των ΜΜΕ παραμένει σημαντικά χαμηλότερη από τον μέσο όρο της ΕΕ (55,95 % έναντι 71,39 % το 2025). Συνολικά, οι επιχειρήσεις υστερούν επίσης όσον αφορά την υιοθέτηση βασικών ψηφιακών τεχνολογιών, όπως η τεχνητή νοημοσύνη (ΤΝ), το υπολογιστικό νέφος και η ανάλυση δεδομένων.

(28) Η Ελλάδα έχει σημειώσει περαιτέρω πρόοδο όσον αφορά τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας του δικαστικού συστήματος, μεταξύ άλλων με την τροποποίηση του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας για τη βελτίωση της διεξαγωγής αστικών και εμπορικών δικών στον πρώτο βαθμό και στον βαθμό έφεσης, καθώς και στο πλαίσιο της αναγκαστικής εκτέλεσης, και για την ψηφιοποίηση των δικαστικών διαδικασιών, και με τη θέσπιση νέων δικαιοδοτικών ρυθμίσεων όσον αφορά τις διαφορές που προκύπτουν από διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων. Καταρτίστηκε κώδικας για μηχανισμούς εναλλακτικής επίλυσης διαφορών, το πεδίο εφαρμογής του οποίου θα επεκτείνεται επίσης στην επίλυση διαφορών που αφορούν δημόσιες συμβάσεις, αλλά ο κώδικας δεν έχει ακόμη θεσπιστεί. Μολονότι πρόσφατα υλοποιήθηκαν ορισμένα εργαλεία ψηφιακής δικαιοσύνης, η ενσωμάτωση της τεχνολογίας των πληροφοριών στις δικαστικές διαδικασίες παραμένει ελλιπής, καθώς εξακολουθεί να περιορίζεται σε ορισμένα δικαστήρια και να μην καλύπτει όλες τις ροές εργασίας. Οι διαδικασίες ενώπιον αστικών, ποινικών και διοικητικών δικαστηρίων εξακολουθούν να συγκαταλέγονται μεταξύ εκείνων με τη μεγαλύτερη διάρκεια στην ΕΕ, με αποτέλεσμα να προκαλείται σημαντική συσσώρευση καθυστερήσεων, γεγονός που επηρεάζει ιδίως την επιβολή των συμβατικών δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας, την εφαρμογή της διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης και την επίλυση διαφορών που σχετίζονται με δημόσιες συμβάσεις, αν και μετά τις πρόσφατες μεταρρυθμίσεις έχει επιτευχθεί πρόοδος. Επιπλέον, υπάρχει περιθώριο για περαιτέρω πρόοδο όσον αφορά την αναθεώρηση του νομικού πλαισίου σχετικά με την οργάνωση των δικαστηρίων και το καθεστώς των δικαστών.

(29) Επί του παρόντος, μόνο το 20 % περίπου της ελληνικής επικράτειας καλύπτεται από εγκεκριμένα τοπικά πολεοδομικά σχέδια. Η έλλειψη σχεδίων για τον καθορισμό των χρήσεων γης προκαλεί αβεβαιότητα ως προς την επιτρεπόμενη οικονομική δραστηριότητα και έχει ως αποτέλεσμα την αυθαίρετη δόμηση, η οποία με τη σειρά της ασκεί μη βιώσιμη πίεση στο περιβάλλον και τις υποδομές. Παρότι η Ελλάδα έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο όσον αφορά την κατάρτιση πολεοδομικών σχεδίων μέσω του ΜΑΑ, η μεταρρύθμιση πρέπει να ολοκληρωθεί ώστε να συμβάλει στην επιτάχυνση των επενδύσεων.

(30) Παρά το γεγονός ότι το μερίδιο της ανανεώσιμης ενέργειας στη συνολική παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας αυξάνεται, η Ελλάδα εξακολουθεί να εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τα ορυκτά καύσιμα. Οι τιμές χονδρικής της ηλεκτρικής ενέργειας είναι ασταθείς και επιδεινώνονται από τις γεωπολιτικές εξελίξεις, κάτι το οποίο είναι ιδιαίτερα εμφανές στην Ελλάδα λόγω του υψηλού βαθμού εξάρτησής της από το φυσικό αέριο για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Το ΣΑΑ της Ελλάδας περιλαμβάνει διάφορες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, όπως, μεταξύ άλλων, η αύξηση της δυναμικότητας αποθήκευσης, οι οποίες αναμένεται να επιταχύνουν την απανθρακοποίηση. Η δυνατότητα παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές μπορεί να επεκταθεί περαιτέρω μέσω της ανάπτυξης της υπεράκτιας αιολικής ενέργειας, ενώ ο καθορισμός των σχετικών περιοχών εγκατάστασης αποτελεί καίριο βήμα για τη διευκόλυνση της ανάπτυξης αυτής. Ωστόσο, απαιτούνται περαιτέρω δράσεις για να περιοριστεί η εξάρτηση της Ελλάδας από τα ορυκτά καύσιμα και να μειωθούν οι τιμές της ηλεκτρικής ενέργειας, για παράδειγμα με την προώθηση της απόκρισης από την πλευρά της ζήτησης και την επιτάχυνση της ανάπτυξης έξυπνων μετρητών, την ολοκλήρωση της διασύνδεσης των νησιών, τη μείωση των απωλειών στο δίκτυο διανομής και την αντιμετώπιση των παραγόντων που συμβάλλουν στην αύξηση του κόστους ηλεκτρικής ενέργειας για τους τελικούς καταναλωτές.

(31) Η Ελλάδα εξακολουθεί να διατηρεί ορισμένες επιδοτήσεις ορυκτών καυσίμων, για παράδειγμα για βιομηχανικές χρήσεις, χωρίς να έχει καθοριστεί λεπτομερές χρονοδιάγραμμα σχετικά με τον τρόπο σταδιακής κατάργησης των εν λόγω επιδοτήσεων έως το 2030. Ειδικότερα, οι επιδοτήσεις ορυκτών καυσίμων που δεν αποσκοπούν στον μετριασμό της ενεργειακής φτώχειας ούτε ενισχύουν την ενεργειακή ασφάλεια εμποδίζουν τη διαδικασία εξηλεκτρισμού και δεν είναι ζωτικής σημασίας για τη βιομηχανική ανταγωνιστικότητα· ως εκ τούτου, θα μπορούσαν να θεωρηθούν προτεραιότητα για σταδιακή κατάργηση. Στην Ελλάδα, η φορολόγηση της ενέργειας εξακολουθεί να ευνοεί, σε ορισμένες περιπτώσεις, το φυσικό αέριο έναντι της ηλεκτρικής ενέργειας, στοιχείο που θα μπορούσε να συμβάλει σε αντικρουόμενα μηνύματα σχετικά με τις τιμές, λαμβανομένου υπόψη του αυξημένου μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στη συνολική παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Οι τελικές τιμές της ενέργειας είναι χαμηλότερες για τα ορυκτά καύσιμα σε σύγκριση με την ηλεκτρική ενέργεια, ενώ η Ελλάδα συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ με τον υψηλότερο λόγο τιμής της ηλεκτρικής ενέργειας προς το αέριο. Επιπλέον, η Ελλάδα εξακολουθεί να είναι η χώρα της ΕΕ όπου οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης για το ντίζελ είναι ιδιαίτερα χαμηλοί σε σύγκριση με της βενζίνης, παρόλο που το ντίζελ είναι πιο επιβλαβές για το περιβάλλον. Ως εκ τούτου, η αναπροσαρμογή των ενεργειακών φόρων, σε συνδυασμό με τη σταδιακή κατάργηση των επιδοτήσεων ορυκτών καυσίμων, θα μπορούσε να παράσχει ισχυρότερα κίνητρα για τον εξηλεκτρισμό. Τέλος, η πιο στοχευμένη χρήση των πηγών εσόδων (π.χ. ΣΕΔΕ) θα επέτρεπε τη διάθεση επαρκών πόρων σε βασικά καθεστώτα στήριξης (π. χ. λογαριασμός ΑΠΕ), καθώς και την περαιτέρω προώθηση της απανθρακοποίησης της βιομηχανίας και του τομέα των μεταφορών, κάτι που θα συνέβαλλε περαιτέρω στην πράσινη μετάβαση της Ελλάδας με δίκαιο και χωρίς αποκλεισμούς τρόπο.

(32) Μολονότι η Ελλάδα διαθέτει έναν από τους παλαιότερους στόλους οχημάτων στην ΕΕ, ο στόλος των αστικών λεωφορείων της έχει υποβληθεί σε σημαντική ανανέωση τα τελευταία χρόνια με την εισαγωγή μεγάλου αριθμού ηλεκτρικών λεωφορείων. Ο τομέας μεταφορών της Ελλάδας είναι μία από τις κύριες πηγές εκπομπών CO_2 της χώρας. Η Ελλάδα θα είχε να ωφεληθεί από την κατάρτιση μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής, συμπεριλαμβανομένων ενός επενδυτικού σχεδίου και μεταρρυθμίσεων, για την προώθηση της απανθρακοποίησης του τομέα των μεταφορών με την επέκταση της χρήσης ηλεκτρικών μέσων μεταφοράς και τη βελτίωση της χωρητικότητας και της ποιότητας των αστικών δημόσιων συγκοινωνιών. Επιπλέον, με την ολοκλήρωση των διαγωνισμών που προκηρύχθηκαν για τις διαπεριφερειακές και αστικές υπηρεσίες μεταφορών με λεωφορείο, η Ελλάδα θα δημιουργήσει ένα ασφαλέστερο και ευνοϊκότερο περιβάλλον για την προώθηση της αναβάθμισης και του οικολογικού προσανατολισμού του στόλου λεωφορείων της. Η αναβάθμιση των τερματικών σταθμών λεωφορείων στις κύριες πόλεις για την προώθηση των διατροπικών μεταφορών θα συνέβαλλε επίσης θετικά. Επιπλέον, σημαντικά οικονομικά και περιβαλλοντικά οφέλη προσφέρει η ανανέωση του στόλου επιβατηγών πλοίων της Ελλάδας, τα επιβατηγά πλοία του οποίου, σε ποσοστό άνω του 80 %, είναι ηλικίας άνω των 20 ετών και δεν διαθέτουν πράσινες τεχνολογίες. Στο πλαίσιο του ελληνικού ΣΑΑ έχει αναπτυχθεί ένα γενικό σχέδιο για την ανανέωση του ελληνικού στόλου επιβατηγών πλοίων, το οποίο μπορεί να συμβάλει στην τεκμηρίωση των αποφάσεων πολιτικής σχετικά με τις αναβαθμίσεις σκαφών, τις λιμενικές υποδομές και τη χρηματοδότηση.

(33) Η Ελλάδα έχει δεσμευτεί να αναβαθμίσει το εθνικό σιδηροδρομικό της σύστημα. Στόχος της εν εξελίξει μεταρρύθμισης των σιδηροδρόμων, η οποία υποστηρίζεται από τον ΜΑΑ, είναι να καταστεί ο σιδηροδρομικός τομέας της Ελλάδας πιο ασφαλής, αποδοτικός, ολοκληρωμένος και σύγχρονος και να ανταποκρίνεται στη ζήτηση των πελατών, με έμφαση στην ενίσχυση των ικανοτήτων και των επενδύσεων του διαχειριστή της υποδομής. Η ανάπτυξη του Ευρωπαϊκού Συστήματος Διαχείρισης της Σιδηροδρομικής Κυκλοφορίας και η ενίσχυση της επιχειρησιακής ικανότητας της Ρυθμιστικής Αρχής Σιδηροδρόμων της Ελλάδας, μεταξύ άλλων με την αντιμετώπιση των περιορισμών όσον αφορά τους πόρους, είναι ουσιαστικής σημασίας για τη στήριξη των εν λόγω προσπαθειών. Με την ανάπτυξη ενός σύγχρονου και αποδοτικού σιδηροδρομικού συστήματος, η Ελλάδα μπορεί να αξιοποιήσει τη στρατηγική της θέση ως πύλης μεταξύ της Ευρώπης, της Ανατολικής Μεσογείου και της περιοχής του Εύξεινου Πόντου και να αναπτύξει ένα αξιόπιστο, ανταγωνιστικό και περιβαλλοντικά βιώσιμο σύστημα μεταφορών που θα στηρίζει την ανάπτυξη, τη συνοχή, τη διασυνοριακή συνδεσιμότητα και την οικονομική μεγέθυνση στην περιοχή.

(34) Η Ελλάδα είναι ιδιαίτερα ευάλωτη στην κλιματική αλλαγή και στα σχετιζόμενα με αυτήν ακραία καιρικά φαινόμενα, όπως έντονες ξηρασίες, πλημμύρες, δασικές πυρκαγιές και καύσωνες. Η αυξανόμενη συχνότητα και σοβαρότητα αυτών των συμβάντων απαιτούν δαπανηρές εργασίες ανασυγκρότησης των πληττόμενων υποδομών και την αποκατάσταση μεγάλων δασικών και γεωργικών περιοχών. Επί του παρόντος, η Ελλάδα δεν διαθέτει ολοκληρωμένη στρατηγική, σε συνδυασμό με σαφή κατανομή αρμοδιοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της περιφερειακής και τοπικής διοίκησης, για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση επενδύσεων στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή. Με τη θέσπιση συστήματος πολυεπίπεδης διακυβέρνησης και την ενσωμάτωση παραμέτρων που αφορούν την ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή σε ολόκληρη τη δημόσια διοίκηση και σε βασικούς τομείς (π.χ. ενέργεια και μεταφορές), η Ελλάδα θα δημιουργούσε ένα ευνοϊκότερο πλαίσιο για την απαιτούμενη ενίσχυση της ανθεκτικότητας των επενδύσεων σε βασικές υποδομές στην κλιματική αλλαγή με βιώσιμο και αποτελεσματικό τρόπο σε ολόκληρη τη χώρα, συμπεριλαμβανομένων των παράκτιων και νησιωτικών περιοχών. Στο πλαίσιο αυτό, είναι αναγκαίο να δοθεί προτεραιότητα στον σχεδιασμό με βάση τον κίνδυνο και να κινητοποιηθούν επαρκείς δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις, ιδίως σε τομείς όπου οι κλιματικές ευπάθειες εξακολουθούν να μην αντιμετωπίζονται επαρκώς, συμπεριλαμβανομένων του τομέα των μεταφορών και των τομέων που βασίζονται στη θάλασσα οι οποίοι είναι εκτεθειμένοι σε σημαντικούς κλιματικούς κινδύνους. Επιπλέον, θα ήταν επωφελές για την Ελλάδα να υιοθετήσει μια δομημένη προσέγγιση όσον αφορά τη χρηματοδότηση για τους κινδύνους καταστροφών και να λάβει περαιτέρω μέτρα πολιτικής για να αυξηθεί το ποσοστό κάλυψης της ιδιωτικής ασφάλισης, κυρίως με τη θέσπιση και υλοποίηση εθνικής στρατηγικής για την ιδιωτική ασφάλιση έναντι φυσικών καταστροφών. Η ιδιωτική ασφαλιστική κάλυψη παραμένει μία από τις χαμηλότερες στην ΕΕ και υπάρχει μεγάλη απόκλιση μεταξύ της περιφέρειας της Αττικής και άλλων περιφερειών, παρά τα μέτρα που ελήφθησαν τα δύο τελευταία έτη, τα οποία αναμένεται να έχουν αντίκτυπο μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα.

(35) Η Ελλάδα είναι μία από τις χώρες της ΕΕ με τη μεγαλύτερη καταπόνηση των υδάτινων πόρων, ενώ ο γεωργικός τομέας αποτελεί τον κύριο καταναλωτή υδάτινων πόρων δεδομένου ότι αντιπροσωπεύει πάνω από το 80 % της συνολικής χρήσης νερού. Η υδροδότηση της χώρας υφίσταται σημαντικές πιέσεις και η κατάσταση επιδεινώνεται από τις παρατεταμένες ξηρασίες και τις ακραίες βροχοπτώσεις, ενώ δεν υπάρχει κατάλληλο πλαίσιο για τη συλλογή και την αποθήκευση των επιφανειακών και όμβριων υδάτων και η επαναχρησιμοποίηση επεξεργασμένων λυμάτων είναι περιορισμένη. Στο πλαίσιο του οικείου ΣΑΑ, η Ελλάδα ανέπτυξε νέα εθνική στρατηγική για τα ύδατα με σκοπό την αποδοτική και βιώσιμη χρήση των υδάτινων πόρων και θέσπισε πιλοτική πρωτοβουλία για την αναδιοργάνωση σημαντικών παρόχων υπηρεσιών ύδρευσης. Η εφαρμογή αυτής της στρατηγικής, παράλληλα με την πραγματοποίηση επενδύσεων στη βιώσιμη διαχείριση των υδάτων και στις βιώσιμες υποδομές, είναι ζωτικής σημασίας για την κατασκευή και συντήρηση ανθεκτικών υποδομών και την προώθηση της αποδοτικής χρήσης των υδάτινων πόρων. Στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης της πολιτικής συνοχής, η Ελλάδα αύξησε τα κονδύλια για επενδύσεις στον τομέα των υδάτων. Οι πρωτοβουλίες για την προώθηση της κυκλικής διαχείρισης των υδάτων και της διαχείρισης της ζήτησης, καθώς και οι προσπάθειες ευαισθητοποίησης του κοινού σχετικά με την αξία και την ασφάλεια των επαρκώς επεξεργασμένων λυμάτων, μπορούν να συμβάλουν στον μετριασμό της λειψυδρίας και στη βελτίωση της συνολικής αποδοτικότητας της βιώσιμης διαχείρισης της υδροδότησης.

(36) Η Ελλάδα αντιμετωπίζει προκλήσεις στη διαχείριση των αποβλήτων. Παρά τη θέσπιση φόρου υγειονομικής ταφής το 2022 και τις προσπάθειες υλοποίησης εγκαταστάσεων διαχείρισης αποβλήτων, περίπου το 80 % των αστικών αποβλήτων εξακολουθεί να διατίθεται σε χώρους υγειονομικής ταφής. Η έλλειψη κατάλληλων εγκαταστάσεων ανακύκλωσης και η περιορισμένη πρόοδος στην αύξηση των επιπέδων ανακύκλωσης, τα οποία παραμένουν μόνο στο 17,4 % σε σύγκριση με το 48 % στην ΕΕ, αναδεικνύουν την ανάγκη για μια πληρέστερη και πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση όσον αφορά τη διαχείριση των αποβλήτων. Για να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις αυτές, είναι σημαντικό να επικαιροποιηθούν τα περιφερειακά σχέδια διαχείρισης αποβλήτων, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της οδηγίας-πλαισίου για τα απόβλητα, και να πραγματοποιηθούν επενδύσεις στις υποδομές διαχείρισης στερεών αποβλήτων. Η προσπάθεια αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει την υιοθέτηση συστημάτων πληρωμής κατά την απόρριψη, την έγκαιρη υλοποίηση προγραμμάτων χωριστής συλλογής και την ενίσχυση της ικανότητας των περιφερειακών φορέων διαχείρισης στερεών αποβλήτων, ιδίως σε περιοχές όπως τα νησιά όπου οι περιορισμοί χωρητικότητας επιδεινώνονται κατά τις περιόδους αιχμής του τουρισμού. Με τη λήψη αυτών των μέτρων, η Ελλάδα μπορεί να μειώσει την εξάρτησή της από ΧΥΤΑ, να αυξήσει τα επίπεδα ανακύκλωσης και να προωθήσει αποτελεσματικότερες πρακτικές διαχείρισης των αποβλήτων.

(37) Οι συνολικές επιδόσεις της Ελλάδας στον τομέα της απασχόλησης ήταν ισχυρές τα τελευταία έτη, καθώς σημειώθηκε μείωση της απόκλισης από τον μέσο όρο της ΕΕ. Ωστόσο, η χαμηλή συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας έχει ως αποτέλεσμα το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων να είναι σχεδόν διπλάσιο από τον μέσο όρο της ΕΕ. Παρά τις βελτιώσεις, η Ελλάδα εξακολουθεί να έχει επίσης σημαντικό μερίδιο νέων εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης (13,6 % το 2025) και οι ευπαθείς ομάδες, όπως τα άτομα με αναπηρία, ή οι Ρομά, αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσκολίες όσον αφορά την είσοδο στην αγορά εργασίας. Η περαιτέρω ενθάρρυνση ευέλικτων ρυθμίσεων εργασίας και η αύξηση των υπηρεσιών παιδικής φροντίδας και μακροχρόνιας φροντίδας μπορούν να δημιουργήσουν τις κατάλληλες προϋποθέσεις για αύξηση του ποσοστού εργαζομένων, ιδίως μεταξύ των νέων, των γυναικών και των ατόμων που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες, και για βελτίωση της ποιότητας των θέσεων εργασίας. Επίσης, παραμένει καίριας σημασίας η ενίσχυση των ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας και η αντιμετώπιση των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων με τον καλύτερο προσανατολισμό των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στις ανάγκες της αγοράς εργασίας και με τη βελτίωση του συντονισμού, της αποτελεσματικότητας και των αποτελεσμάτων των προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων. Παρά το γεγονός ότι εφαρμόζονται στρατηγικά πλαίσια και βρίσκονται σε εξέλιξη ορισμένα μέτρα, υψηλό ποσοστό του πληθυσμού εξακολουθεί να αντιμετωπίζει κίνδυνο φτώχειας, ενώ η αποτελεσματικότητα των κοινωνικών μεταβιβάσεων είναι κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ και έχει διαβρωθεί σημαντικά τα τελευταία έτη. Οι μη καλυπτόμενες ανάγκες ιατρικής περίθαλψης, τα χαμηλά επίπεδα παροχής μακροχρόνιας φροντίδας, το υψηλό κόστος στέγασης και τα υψηλά ποσοστά στέρησης υπογραμμίζουν την ανάγκη για ένα ισχυρό σύστημα κοινωνικής προστασίας και για την ανάληψη περαιτέρω δράσης πολιτικής. Η διαθεσιμότητα κοινωνικών και βασικών υπηρεσιών παραμένει περιορισμένη, εις βάρος των περιθωριοποιημένων και απομακρυσμένων κοινοτήτων.

(38) Πέρα από τις οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις στις οποίες ανταποκρίνονται τα ΣΑΑ και άλλα ταμεία της ΕΕ, η Ελλάδα αντιμετωπίζει διάφορες πρόσθετες προκλήσεις που σχετίζονται με την εκπαίδευση. Εξακολουθεί να είναι χαμηλή η συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα από την ηλικία των τριών ετών έως την ηλικία έναρξης της υποχρεωτικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το 2019 (έτος με τα τελευταία στοιχεία της Eurostat για την Ελλάδα), η Ελλάδα κατατάχθηκε τελευταία μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ όσον αφορά το ποσοστό εγγραφής, ενώ η έλλειψη πιο πρόσφατων στοιχείων δυσχεραίνει την παρακολούθηση της προόδου. Η συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα σε μικρότερες ηλικίες παραμένει επίσης χαμηλή. Το 2024 το 28,8 % των παιδιών ηλικίας κάτω των τριών ετών στην Ελλάδα έλαβε προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (39,3 % στην ΕΕ). Το ποσοστό είναι ιδιαίτερα χαμηλό για τα παιδιά που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού. Η Ελλάδα καλείται να αυξήσει το ποσοστό συμμετοχής των παιδιών ηλικίας κάτω των τριών ετών για να επιτύχει τον αναθεωρημένο στόχο της Βαρκελώνης για ποσοστό 42,8 % έως το 2030.

(39) Σύμφωνα με το τελευταίο Πρόγραμμα Διεθνούς Αξιολόγησης Μαθητών του ΟΟΣΑ το 2022, υψηλό ποσοστό δεκαπεντάχρονων μαθητών και μαθητριών στην Ελλάδα δεν επιτυγχάνει ένα ελάχιστο επίπεδο επάρκειας σε βασικές δεξιότητες. Τα ποσοστά χαμηλών επιδόσεων είναι από τα υψηλότερα στην ΕΕ και έχουν αυξηθεί από το 2018 σε όλες τις κοινωνικοοικονομικές ομάδες, γεγονός που υποδηλώνει διαρθρωτικά προβλήματα όσον αφορά την ποιότητα και την ισότητα του εκπαιδευτικού συστήματος. Οι προκλήσεις αυτές που υπονομεύουν τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα της Ελλάδας μπορούν να συνδεθούν με την περιορισμένη χρηματοδότηση των εκπαιδευτικών πολιτικών, τον χαμηλό βαθμό σχολικής αυτονομίας, τις παρωχημένες μεθόδους αξιολόγησης μαθητών και μαθητριών, και τις δυσκολίες στην εφαρμογή μεθόδων διδασκαλίας βάσει ικανοτήτων και ειδικών διδακτικών προσεγγίσεων για μαθητές και μαθήτριες με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Οι ευκαιρίες συνεχούς επαγγελματικής εξέλιξης για τους εκπαιδευτικούς παραμένουν περιορισμένες, κάτι το οποίο, σε συνδυασμό με την έλλειψη νοοτροπίας αξιολόγησης των εκπαιδευτικών, επηρεάζει αρνητικά την ποιότητα της εκπαίδευσης.

(40) Με ποσοστό 16,6 % το 2022, η συμμετοχή των ενηλίκων στην κατάρτιση είναι πολύ χαμηλότερη από τον μέσο όρο της ΕΕ και υπολείπεται σημαντικά του στόχου της Ελλάδας για ποσοστό 40 % το 2030. Εξακολουθούν να υπάρχουν αναντιστοιχίες δεξιοτήτων λόγω της περιορισμένης αποτελεσματικότητας των μηχανισμών πρόβλεψης δεξιοτήτων, παρά τις ορισμένες πρόσφατες βελτιώσεις. Οι χαμηλές επιδόσεις του συστήματος επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης υπονομεύουν τις προσπάθειες για τη γεφύρωση του χάσματος με τη ζήτηση της αγοράς εργασίας για δεξιότητες, παρότι βρίσκονται σε εξέλιξη μεταρρυθμίσεις και πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση του προβλήματος. Παρά την αυξανόμενη ζήτηση, το ποσοστό των ειδικών ΤΠΕ επί της συνολικής απασχόλησης είναι το χαμηλότερο στην ΕΕ, στο 2,5 %. Επιπλέον, το 2025 το συνολικό ποσοστό των ενηλίκων με βασικές ή πάνω από τις βασικές ψηφιακές δεξιότητες ανήλθε σε 50,96 %, δηλαδή 10 εκατοστιαίες μονάδες κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ. Η αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων θα συμβάλει επίσης στη στήριξη της ανοδικής κοινωνικής σύγκλισης, σύμφωνα με την ανάλυση ανά χώρα δεύτερου σταδίου που πραγματοποίησαν οι υπηρεσίες της Επιτροπής με βάση το πλαίσιο κοινωνικής σύγκλισης ([17]).

(41) Από το 2019 οι τιμές των κατοικιών αυξάνονται με ταχύ ρυθμό λόγω της έντονης ζήτησης και των υποτονικών κατασκευαστικών δραστηριοτήτων. Η εγχώρια ζήτηση αυξήθηκε την περίοδο μετά την πανδημία και παρέμεινε ισχυρή. Η εξωτερική ζήτηση —η οποία ενθαρρύνεται από το πρόγραμμα χορήγησης άδειας διαμονής σε επενδυτές και τις επενδυτικές ευκαιρίες στον τομέα του τουρισμού— μετριάστηκε σε κάποιο βαθμό το 2025. Η προσφορά κατοικιών είναι περιορισμένη λόγω των υποτονικών επενδύσεων σε κατοικίες επί σειρά ετών, οι οποίες παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα σε σύγκριση με την ΕΕ παρά την πρόσφατη αύξηση των κατασκευαστικών δραστηριοτήτων. Οι αυξήσεις των τιμών των κατοικιών και των ενοικίων υπερέβησαν την αύξηση του εισοδήματος, γεγονός το οποίο έχει οδηγήσει σε επιδείνωση της οικονομικής προσιτότητας της στέγασης και επηρεάζει μεγάλο μέρος του πληθυσμού. Στο πλαίσιο του ΣΑΑ της Ελλάδας, βρίσκονται στο στάδιο της προετοιμασίας τόσο η εθνική στρατηγική στέγασης όσο και το πρόγραμμα «Κοινωνική Αντιπαροχή», ώστε να δοθούν κίνητρα στις ιδιωτικές εταιρείες αξιοποίησης ακινήτων για επενδύσεις σε κοινωνική και οικονομικά προσιτή στέγαση.

(42) Μέσω του οικείου ΣΑΑ, η Ελλάδα έχει επενδύσει στη μετάβαση προς ένα σύστημα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης που βασίζεται στην πρωτοβάθμια περίθαλψη. Είναι αναγκαίο να αξιοποιηθούν αυτές οι προσπάθειες προκειμένου να προωθηθεί περαιτέρω η πρόσβαση σε ποιοτική και οικονομικά προσιτή ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και να μειωθούν τα υψηλά επίπεδα μη ικανοποιούμενων αναγκών ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης που αναφέρει ο πληθυσμός. Αυτό περιλαμβάνει τη διασφάλιση της λειτουργίας της μεταρρύθμισης για τον προσωπικό ιατρό και του συστήματος παραπομπής, την αντιμετώπιση των ελλείψεων νοσηλευτών και γενικών ιατρών, καθώς και των σχετικών γεωγραφικών ανισορροπιών που εξακολουθούν να αποτελούν βασική πρόκληση και εμποδίζουν την πρόσβαση στην περίθαλψη. Στο πλαίσιο αυτό, η Ελλάδα εξακολουθεί να αναφέρει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά άμεσων πληρωμών από τους ασθενείς σε ολόκληρη την ΕΕ. Για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος, είναι σημαντικό να επανεξεταστεί η κλίμακα της συμμετοχής των ασφαλισμένων στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και η παροχή δημόσιας κάλυψης οδοντιατρικής περίθαλψης. Λαμβανομένων υπόψη των επενδύσεων της Ελλάδας στον ψηφιακό μετασχηματισμό της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, οι περαιτέρω προσπάθειες για την αύξηση του ψηφιακού γραμματισμού στον τομέα της υγείας θα συμβάλουν στην επιτάχυνση της υιοθέτησης εργαλείων και υπηρεσιών ηλεκτρονικής υγείας. Στο μέλλον, η διάθεση και η αξιοποίηση δεδομένων υψηλής ποιότητας από ολόκληρο τον τομέα είναι καθοριστικής σημασίας για την τεκμηρίωση της ανάπτυξης πολιτικών υψηλού αντικτύπου με σκοπό την αντιμετώπιση των προκλήσεων στο σύστημα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.

([17]) SWD(2026)122 final — Second-stage country analysis on social convergence in line with the Social Convergence Framework (SCF) [Ανάλυση ανά χώρα δεύτερου σταδίου σχετικά με την κοινωνική σύγκλιση σύμφωνα με το πλαίσιο κοινωνικής σύγκλισης (SCF)].

(43) Δεδομένης της στενής διασύνδεσης των οικονομιών των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ και της συλλογικής συνεισφοράς τους στη λειτουργία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, το 2026 το Συμβούλιο συνέστησε στα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ να λάβουν μέτρα, μεταξύ άλλων μέσω των οικείων ΣΑΑ, για να εφαρμόσουν τη σύσταση του 2026 σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ. Για την Ελλάδα, η σύσταση 1 συμβάλλει στην εφαρμογή της πρώτης, της δεύτερης, της τρίτης και της δέκατης τέταρτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ, η σύσταση 2 συμβάλλει στην εφαρμογή της τέταρτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ, η σύσταση 3 συμβάλλει στην εφαρμογή της έβδομης, της όγδοης και της ένατης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ, η σύσταση 4 συμβάλλει στην εφαρμογή της έβδομης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ και η σύσταση 5 συμβάλλει στην εφαρμογή της πέμπτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ.

(44) Λαμβάνοντας υπόψη τον καίριο ρόλο του ανθρώπινου κεφαλαίου στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της στρατηγικής αυτονομίας της Ένωσης, το 2026 το Συμβούλιο συνέστησε στα κράτη μέλη να λάβουν μέτρα για την επείγουσα αντιμετώπιση των διαρθρωτικών προκλήσεων οι οποίες σχετίζονται με το ανθρώπινο κεφάλαιο στους τομείς των δεξιοτήτων, της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, και οι οποίες παρεμποδίζουν την ανταγωνιστικότητα. Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις του 2026 που απευθύνονται στην Ελλάδα μπορούν να συμβάλουν στην εφαρμογή της σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με το ανθρώπινο κεφάλαιο στην Ένωση,

ΣΥΝΙΣΤΑ στην Ελλάδα να λάβει μέτρα το 2026 και το 2027 προκειμένου:

1. Να συνεχίσει να τηρεί τους μέγιστους ρυθμούς αύξησης των καθαρών δαπανών που συνέστησε το Συμβούλιο στις 21 Ιανουαρίου 2025, αξιοποιώντας παράλληλα την ευελιξία στο πλαίσιο της εθνικής ρήτρας διαφυγής που ενεργοποιήθηκε από το Συμβούλιο. Να ενισχύσει τις συνολικές δαπάνες και την ετοιμότητα στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας, διασφαλίζοντας παράλληλα τη βιωσιμότητα του χρέους και την αποδοτικότητα των δαπανών, καθώς και προσαρμόζοντας σταδιακά τον προϋπολογισμό ώστε να διατηρηθεί διαρθρωτικά υψηλότερο επίπεδο αμυντικών δαπανών. Να διασφαλίσει ότι τα μέτρα που λαμβάνονται για τον μετριασμό των επιπτώσεων της αύξησης των τιμών της ενέργειας λόγω της κρίσης είναι προσωρινά, στοχεύουν στην προστασία των ευάλωτων νοικοκυριών ή στην αντιμετώπιση των αναγκών των ενεργοβόρων επιχειρήσεων, διατηρούν τα κίνητρα για εξοικονόμηση ενέργειας και ότι το δημοσιονομικό τους κόστος είναι συμβατό με τις δεσμεύσεις βάσει του δημοσιονομικού πλαισίου της ΕΕ. Να συνεχίσει τις προσπάθειες να βελτιώσει τη φορολογική συμμόρφωση, μεταξύ άλλων μέσω της περαιτέρω συγκέντρωσης και ψηφιοποίησης των τελωνειακών και φορολογικών ελέγχων, και να βελτιώσει τη διαφάνεια του φορολογικού συστήματος, μέσω της αξιολόγησης και του εξορθολογισμού των φορολογικών δαπανών. Να βελτιώσει περαιτέρω την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα της δημόσιας διοίκησης εφαρμόζοντας πλήρως το πλαίσιο πολυεπίπεδης διακυβέρνησης. Να εξακολουθήσει να μειώνει το απόθεμα των μη εξυπηρετούμενων δανείων που διακρατούνται από τράπεζες και διαχειριστές πιστώσεων επιταχύνοντας τις δικαστικές διαδικασίες που σχετίζονται με εκκαθαρίσεις.

2. Να διασφαλίσει τη συνέχεια των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων που υλοποιούνται στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Να διατηρήσει τον ρυθμό υλοποίησης στο πλαίσιο προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής αξιοποιώντας, όπου ενδείκνυται, την ανακατανομή προς τις στρατηγικές προτεραιότητες και δυνατότητες ευελιξίας που συμφωνήθηκαν κατά την ενδιάμεση επανεξέταση του πλαισίου της πολιτικής συνοχής.

3. Να απλουστεύσει τις κανονιστικές ρυθμίσεις και να εξορθολογίσει και να ψηφιοποιήσει τις διοικητικές διαδικασίες. Να ολοκληρώσει τα κανονιστικά πλαίσια για την περιβαλλοντική αδειοδότηση και τις συμβάσεις παραχώρησης σε ακτές. Να άρει τους υψηλούς φραγμούς εισόδου όσον αφορά την παροχή επαγγελματικών υπηρεσιών και τη σύσταση επιχειρήσεων. Να βελτιώσει τη διακυβέρνηση του εθνικού συστήματος έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας μειώνοντας τον κατακερματισμό της διαχείρισης της πολιτικής για την έρευνα και της χρηματοδότησης. Να διευκολύνει την πρόσβαση των νεοφυών και των επεκτεινόμενων επιχειρήσεων σε χρηματοδότηση, μεταξύ άλλων αναπτύσσοντας τοπικές αγορές ιδιωτικών επενδυτικών κεφαλαίων και κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών. Να προωθήσει την ψηφιοποίηση των επιχειρήσεων, ιδίως των ΜΜΕ. Να συνεχίσει τις προσπάθειες να εξορθολογίσει τις δικαστικές διαδικασίες και να περιορίσει τη διάρκειά τους επιταχύνοντας τις αστικές διαδικασίες και τις διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων. Να ολοκληρώσει την πολεοδομική μεταρρύθμιση μέσω της έναρξης ισχύος πολεοδομικών σχεδίων που καλύπτουν ολόκληρη την επικράτεια.

4. Να προωθήσει την οικονομικά προσιτή ηλεκτρική ενέργεια αναπτύσσοντας λύσεις ευελιξίας, ολοκληρώνοντας τις διασυνδέσεις των νησιών και βελτιώνοντας την ποιότητα και τη δυναμικότητα του δικτύου διανομής, και να επεκτείνει περαιτέρω την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, μεταξύ άλλων μέσω υπεράκτιας αιολικής δυναμικότητας. Να αναπροσαρμόσει τους ενεργειακούς φόρους με σκοπό την παροχή κινήτρων για τον εξηλεκτρισμό και να λάβει συγκεκριμένα μέτρα για τη σταδιακή κατάργηση των επιδοτήσεων ορυκτών καυσίμων, ιδίως στον βιομηχανικό τομέα. Να επιταχύνει την απανθρακοποίηση του τομέα των μεταφορών, να ολοκληρώσει τη μεταρρύθμιση στον τομέα των μεταφορών με λεωφορείο και να επεκτείνει και να αναβαθμίσει το εθνικό σιδηροδρομικό σύστημα, μεταξύ άλλων με την ανάπτυξη του Ευρωπαϊκού Συστήματος Διαχείρισης της Σιδηροδρομικής Κυκλοφορίας. Να ενισχύσει την ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή μέσω της ενίσχυσης της ανθεκτικότητας των βασικών υποδομών στην κλιματική αλλαγή και να λάβει μέτρα για την αύξηση της ιδιωτικής ασφαλιστικής κάλυψης έναντι ζημιών που προκαλούνται από φυσικές καταστροφές, μεταξύ άλλων με τη θέσπιση της εθνικής στρατηγικής. Να βελτιώσει τη διαχείριση των υδάτων και τις σχετικές υποδομές. Να επικαιροποιήσει τα σχέδια διαχείρισης αποβλήτων και να βελτιώσει τη διαχείριση στερεών αποβλήτων, μεταξύ άλλων σε περιφερειακό επίπεδο και στα νησιά.

5. Να αυξήσει το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών, των νέων και των ευπαθών ομάδων και να βελτιώσει την ποιότητα των θέσεων εργασίας κλιμακώνοντας τις προσπάθειες για ευέλικτες ρυθμίσεις εργασίας και επεκτείνοντας την τυπική προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα και τη μακροχρόνια φροντίδα. Να βελτιώσει τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα διευρύνοντας την κατάρτιση και την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών και τη σχολική αυτονομία. Να συνεχίσει τον εξορθολογισμό των κοινωνικών παροχών και να βελτιώσει την πρόσβαση σε υπηρεσίες. Να επεκτείνει την προσφορά κοινωνικής και οικονομικά προσιτής στέγασης, μεταξύ άλλων μέσω ενός νέου οικοδομικού κώδικα. Να προωθήσει την πρόσβαση σε ποιοτική και οικονομικά προσιτή ιατροφαρμακευτική περίθαλψη ενισχύοντας την πρωτοβάθμια ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, αντιμετωπίζοντας τις γεωγραφικές ανισορροπίες και τις ελλείψεις νοσηλευτών και ιατρών και μειώνοντας τις άμεσες πληρωμές από τους ασθενείς.

Βρυξέλλες, 10 Ιουλίου 2026.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

S. HARRIS